

Статкевич Аліна
здобувач вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент»
Науковий керівник : **Чикуркова А.Д.**,
д.е.н., професор, завідувач кафедри
менеджменту, публічного управління та адміністрування,
Подільський державний аграрно-технічний
університет,
м. Кам'янець -Подільський

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ВІТЧИЗНЯНОГО МАЛОГО БІЗНЕСУ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Відносини, пов'язані з розвитком малого підприємництва в нашій країні, базуються на Конституції і регулюються Господарським, Цивільним, Податковим кодексами, Законом «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», іншими законодавчими актами та міжнародними договорами, згода на обов'язковість дотримання яких надана Верховною Радою України. Поняття малого бізнесу в Україні об'єднує дві категорії:

1) суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб – суб'єктів господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, середня кількість працівників яких за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності яких не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [1];

2) суб'єктів мікропідприємництва – зазвичай фізичних осіб-підприємців, у яких вказані показники не перевищують 10 осіб та 2 мільйони євро відповідно [2].

Порівняння з європейською практикою показує повний збіг показників: Європейська комісія також розчленовує середовище малого бізнесу на частини малого бізнесу та мікробізнесу з тими самими показниками, але як

альтернативу річному обігу вводить валюту річного балансу – відповідно не більше 10 чи 2 мільйонів євро [3].

На мій погляд, державна підтримка малого бізнесу є лакмусовим папірцем як для суспільства – наскільки воно гідно стати громадянським, таким, що бере на себе відповідальність за власне майбутнє, так і для держави – наскільки вона хоче піклуватися про конкретного громадянина як особистість, яка прагне самовдосконалення. Тому Україна має сконцентруватися на підтримці саме цього сектору економіки.

Тож державна підтримка малого бізнесу є ефективною та необхідною, що визнається усіма дослідниками та практикою закордонного державного управління. При цьому варто враховувати, що державна підтримка підприємств є обґрунтованою тільки для усунення ситуацій, в яких ринкові механізми не забезпечують ефективного розподілу ресурсів, а саме поняття державної підтримки передбачає заходи сприяння суб'єктам господарювання, що створюють для них прямі чи приховані переваги. Ця підтримка може включати різні напрями, але її ключовою характеристикою, на думку Н.С. Поповенко, є селективність [4].

В Україні декларована державна політика у сфері розвитку малого підприємництва, метою якої законодавчо вказані: створення сприятливих умов для розвитку малого підприємництва; формування конкурентного середовища через забезпечення розвитку суб'єктів малого підприємництва, зокрема, шляхом стимулювання їх інвестиційної та інноваційної активності та сприяння провадженню ними діяльності щодо просування вироблених товарів (робіт, послуг) на внутрішній і зовнішній ринки [5].

Сьогодні напрямами державної політики у сфері розвитку малого підприємництва в Україні є:

- запровадження спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності;
- залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних, соціально-економічних програм, здійснення постачання продукції (робіт, послуг) для державних та регіональних потреб;

– забезпечення фінансової державної підтримки малих підприємств шляхом запровадження державних програм кредитування, зокрема, надання гарантій для отримання кредитів, часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами тощо;

– сприяння розвитку інфраструктури підтримки малого підприємництва, спрощенню дозвільних процедур, процедур здійснення державного нагляду (контролю), отримання документів дозвільного характеру для суб'єктів малого підприємництва;

– гарантування прав суб'єктів малого підприємництва під час здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності;

– організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів малого підприємництва [2,6].

У Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року констатовано, що в Україні на розвиток малого підприємництва негативно впливає складність дозвільних і контрольних процедур, необхідних для започаткування, провадження та припинення господарської діяльності.

Можливості для вступу нових учасників на товарні ринки істотно обмежені внаслідок відсутності вільного і недискримінаційного доступу суб'єктів господарювання до земельних ділянок, торговельних площ, інформації про ринкову кон'юнктуру, засобів рекламування, а також високої вартості кредитних ресурсів та податкового навантаження [7]. Таким чином, на практиці спостерігається невиконання задекларованих процедур державної підтримки малого бізнесу. У таких умовах, реалізація регіональних цільових програм підтримки малого підприємництва як приклад спрямування спільних зусиль центральних, регіональних та місцевих органів державної виконавчої влади, об'єднань підприємців, установ ринкової інфраструктури на створення сприятливого середовища для розвитку малого бізнесу дає змогу перейти від загальних заходів до селективної підтримки найбільш ефективних, вигідних і необхідних регіону підприємств [4].

Водночас, слід відмітити програми підтримки і розвитку малого підприємництва перетворилися на набір типових заходів, щорічно здійснюваних державними і регіональними органами без значущих кінцевих результатів, без кореляції між упровадженням цих програм і параметрами розвитку підприємницького сектору. Тому необхідним є розроблення нової методології програмування розвитку підприємницького сектору, зокрема сегменту малого підприємництва, спрямованої на адресне мотивування та кінцеві результати.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р. за станом на 25.03.2017 р. [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України № 4618-VI від 22.03.2012 р. за станом на 25.03.2019 р. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.

3. WhatdoestheEUdoforsmallbusinesses? [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ec.europa.eu/small-business/index_en.htm.

4. Поповенко Н.С. Державна підтримка розвитку малого бізнесу в Україні. Економіка: реалії часу. 2012. № 1(2). С. 126-132.

5. Чикуркова А.Д., Горіховський М.В. Система управління конкурентоспроможністю сільськогосподарських підприємств. Міжнародний науковий журнал «Економічний дискурс». 2019. №1. С.70-78

6. Чикуркова А.Д. Проблеми формування і використання робочої сили в аграрному секторі Кам'янець-Подільський: Абетка, 2003. 260 с.

7. Chykurkova A., Belko I. Current status and development of agribusiness in Ukraine. Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul / (ediție semestrială). Seria „Științe Economice”. Cahul, Republica Moldova. 2015. №2(14). P. 31-35.